
ВАЛЕРІЙ
ПУЗІК

100

ПОЕЗІЙ
СУЧАСНІСТЬ

ДО
ЧОРНОГО
МОРЯ

Харків
«ФОЛІО»
2025

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

«ПОЕЗІЯ — ДУХ, ЩО ВЕДЕ КОРАБЛІ...»

*Ми с л о в о маємо, як парус лажий:
розпустимо ж його — в моря летіти!*

Ю. Яновський
«Паруси»

Війна руйнує міста, випалює землю, забирає життя, ламає долі. Поезія, як і мова, не здатна зупинити війну, але може стати прихистком, зброєю, голосом тих, хто бореться, і пам'яттю про загиблих. Вона допомагає пережити біль, зафіксувати мить, донести правду. У різні часи війна породжувала мистецтво, що ставало символом епохи. Так, Перша

світова війна дала літературному світу «втрачене покоління» — Гемінґвея, Ремарка, Фіцджеральда. Друга світова знайшла відображення у творах Довженка, Барки, Самчука. Сучасна російсько-українська війна спричинила сплеск воєнної поезії, прози, музики — від Сергія Жадана, Ярини Чорногуз, Павла Вишебаби до молодих авторів, які фіксують реальність у своїй творчості.

*Ми — покоління
чий слова впізнаються
на сторінках книжок
що не встигли згоріти
після обстрілів друкарень
та видавництв... —*

зауважує Валерій Пузік — поет, прозаїк, художник, режисер, який зараз перебуває на фронті. До війни працював журналістом, писав прозу, презентував власні художні

виставки, знімав документальні короткометражки... У 2015-му воював добровольцем у ДУК ПС, брав участь у бойових діях на Донбасі, а в лютому 2022-го знову став до зброї. Навесні 2022 року молодший сержант ЗСУ почав малювати просто на війні: у коротких перервах між боями його полотнами ставали кришки ящиків із мінами, а інструментами — фломастери, фарби для стін і підлоги та навіть кава. Багато робіт Валерія Пузіка вже виставляються в галереях по всьому світу.

«Мені здається, що я до війни й зараз — це дві різні людини. За яку тему не взявся б — усе зводиться до війни. Війна змушує переосмислити життя, змінити пріоритети. І залишає шрам, який ніколи не зникне», — каже Валерій Пузік. У мить загостреного відчуття життя народжуються його поезії. Їм притаманний особливий емоційний зміст:

Мої вірші поламані —

стоять на милицях у шпиталях

Мої вірші рухають пальцями протезів

Мої вірші — більше мовчать ніж говорять

Мої вірші бинтують рани і люблять

хапаються за життя

Збірка «До Чорного моря» охоплює вірші, написані поетом з 2020 до 2025 року. Це не просто поезія — це щоденник, створений серцем, яке відчувало війну, руками, що торкалися пилу зруйнованих міст, очима, які проводжали тих, хто не повернувся. Кожен вірш — це біль, що став словом. У цих рядках увічнено пам'ять про тих, хто боронив, хто вірив, хто жив і любив. Слова проростають крізь смуток, немов чорні соняхи на випалених полях. Мова стає зброєю і щитом. Надія, мов вільний птах, залишається незламною та нестримною. Ці вірші не мають витончених

образів і метафор, тексти дихають реальністю. Вони не відсторонені, а відчуті тілом і серцем:

*пальці тепер наждак
очі сухі
усміхався останній раз тиждень назад.*

Валерій Пузік пише вільним віршем, короткими, обірваними фразами, що нагадують військові команди або думки між боями. Багато повторів, уривчастих, ніби задиханих, речень, що створюють ефект «потoku свідомості»:

*двісті годин це мало чи багато для війни?
двісті сорок вісім днів це мало чи багато?
а дев'ять років?*

Однією з ключових особливостей стилю є поєднання документальної точності з ліричною напруженістю:

*ліс під номером сто двадцять один
зовсім не ліс а щось страшне
серед повалених стовбурів
у болоті і гнилій траві
сорок одне тіло*

Вірші Валерія Пузіка часто звучать у ритмі суворой реальності військового життя, переданого без прикрас. Іноді рядок складається з одного, максимум двох коротких слів, а розділові знаки майже відсутні. Строф у класичному розумінні також немає.

*А це вже вірш про звук, від якого зникає слух:
Бух!
Бух!
Бух!
Чуєш?
Оглох.*

Образи його поезії — це гармонійне поєднання буденності війни та її символічних

вимірів. Особливо виразні образи дороги та моря, які набувають багатозначності: вони втілюють рух, повернення до втраченого й незгасну надію:

*Дорога шумить снами
Переможними прапорами...*

Море, яке автор бачить у снах і згадках, перетворюється на метафору спокою та відновлення:

*море здається крихким
ніби доля солдата
море шумить
море дарує спокій*

Вірші цієї збірки — це фіксація моментів, які закарбовуються в пам'яті назавжди, і тригери, що нагадують про пережите:

*комусь вистачає і п'яти хвилин
комусь місяць
комусь рік
пам'ятаю як влетіло в дім
шість двохсотих
шість
на третій день від часу прибуття
і це лише одна мить
між світом мертвих і світом живих*

Водночас є у його поезіях і те, що виходить
за межі документальності, — глибокий, особистий вимір.

*За ці місяці прожив щонайменше
два життя
Народився тричі
Не пам'ятаю коли нормально спав
Але тримаємось брат
І палимо їх живцем
Ще побачимось
Ми тут до кінця*